

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen
Socialvårdsbyrån, S2

Beslutande

Minister
Wille Valve

Föredragande

Socialvårdsbyråchef
Maj-Len Österlund

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 63

Utveckling av kommunernas
äldreomsorg.
ÅLR 2018/2012
87 S2

Landskapsregeringen begärde genom brev (Dnr ÅLR 2018/2012) att kommunerna senast den 15 maj 2018 skulle inkomma med svar på hur kommunerna avser utveckla sin äldreomsorg så att den motsvarar de servicemål som uppställts och kommande lagstiftning.

Sammanfattning av situationen beträffande äldreomsorgen i kommunerna (bilaga 1).

Den service som tillhandahålls äldre varierar från kommun till kommun. För att uppnå servicemålen om tidiga, förebyggande åtgärder och därmed senarelägga behov av tyngre omsorg inom ramen för boendeservice och institutionsvård har vissa kommuner ett relativt stort antal olika serviceformer medan andra har endast ett fåtal tjänster.

Av den statistik som skickades ut som bilaga till förfrågan om utvecklingen av kommunernas äldreomsorg framgick kommunernas servicestruktur idag och hur servicen förhåller sig till den förväntade demografiska utvecklingen och servicemålen.

Endast 2 kommuner har angett att man i sin planering av äldreomsorgen har mål som förändrar servicestrukturen. Hammarland planerar 10 egna institutionsplatser istället för de 8 man idag har vid Oasen. Därtill bygger man ut det effektiverade serviceboendet med 5 platser. Saltvik planerar en utbyggnad av Sunnanberg vårdhem med 8 platser och utreder en ombildning av platserna, t.ex. så att kommunen har 8 institutionsplatser och 24 platser inom effektiverat serviceboende. Hammarlands planer innebär att institutionsvården splittras och ÅHS:s kostnader ökar.

Slutsatser

Kommunstrukturreformen och skapande av fyra nya kommuner istället för de befintliga sexton utjämnar skillnaderna mellan dagens kommuner beträffande service till hemmaboende, serviceboende och institutionsvård. Om de nya kommunerna inte förändrar verksamheten innebär det ändå att ingen av de nya kommunerna uppnår de uppsatta servicemålen.

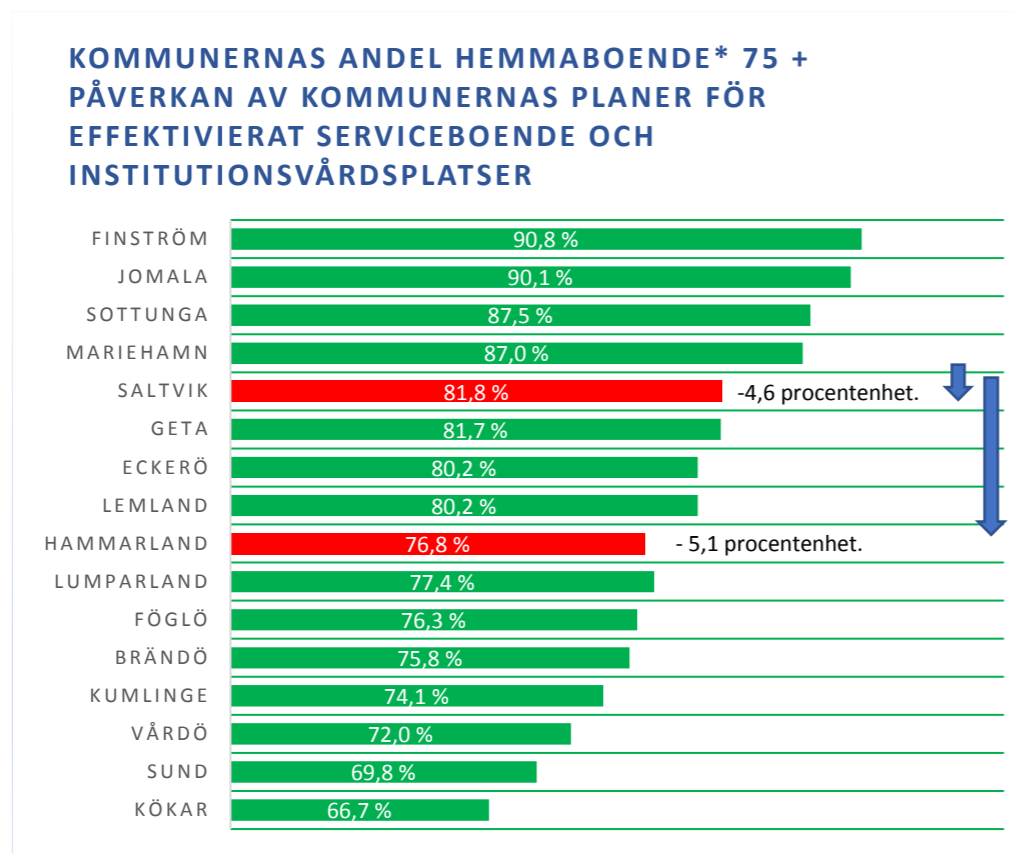
Förslaget till ny socialvårdsplan som lämnats till lagberedning innebär att fokus i socialvården flyttas så att främjande av välfärd och tidiga åtgärder får en central roll och innebär att människor i första hand ska få stöd i sin egen dagliga miljö. Därtill innebär förslaget till lag om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre att behoven att utveckla öppenvårdstjänster riktade till äldre stärks och kraven för placering i institutionsvård skärps.

Av bilaga 1 framgår att omfattningen av socialservice/stödtjänster för hemmaboende 75 år och äldre varierar stort både beträffande antalet tjänster men också beträffande på vilket sätt en tjänst tillhandahålls. Sålunda är det t.ex. endast äldre i fem kommuner som har tillgång till hemservice dygnet runt/nattjour.

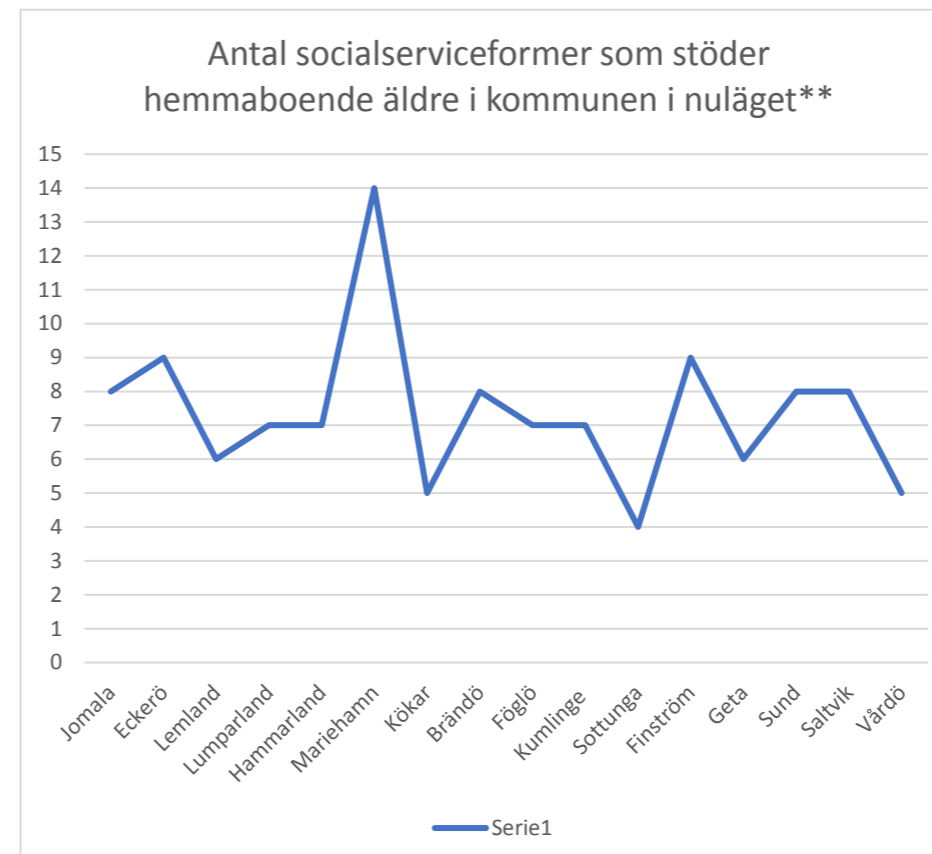
Flera av de förmåner bl.a. äldre har rätt till inom ramen för socialförsäkringssystemet är knutna till öppenvård, dvs. man går miste om dessa vid institutionsvård. Till dessa hör bostadsbidrag för pensionstagare, sjukvårdskostnader (omfattar även kostnader för läkemedel) och krävande medicinsk rehabilitering.

I den utsträckning kommunerna inte tillhandahåller öppenvårdstjänster i tillräcklig utsträckning och där detta leder till att äldre placeras i institutionsvård i förtid innebär detta att den äldre går miste om statliga ersättningar man annars varit berättigad till och till att klienterna, skattebetalarna, kommunerna och landskapet istället för staten belastas med dessa kostnader.

Landskapsregeringen beslutar anteckna kommunernas svar till kännedom. Landskapsregeringen avser, förutom redan vidtagna åtgärder, ytterligare se över lagstiftningen för att påverka utvecklingen i riktning mot tidiga, förebyggande åtgärder och utveckling av öppenvården.

* Hemmaboende omfattas även av boende i t.ex. vanligt serviceboende

** Hemservice inkl. dess stödtjänster som t.ex. trygghetstelefon, färdtjänst, klädvård m.m. räknas som **en** serviceform i tabellen.

Jomala	8
Eckerö	9
Lemland	6
Lumparland	7
Hammarland	7
Mariehamn	14
Kökar	5
Brändö	8
Föglö	7
Kumlinge	7
Sottunga	4
Finström	9
Geta	6
Sund	8
Saltvik	8
Vårdö	5

Jämförelse av kommunernas socialserviceformer/stödtjänster i nuläge för hemmaboende 75 +

Eckerö

Hemmaboende 75 + per 31.12.2017 80,20 %
80,20 %

Lemland

Hemmaboende 75 + per 31.12.2017 80,20 %
80,20 %

Förklaring:

- = Serviceform som ifrågavarande kommun erbjuder
- = Serviceform som enligt lag kan ordnas, men inte finns i ifrågavarande kommun
- = Serviceform för utveckling enligt ifrågavarande kommun angiven plan
- = Serviceform som erbjuds äldre i någon annan kommun, men inte av den ifrågavarande kommunen

Socialservice/stödtjänster för hemmaboende 75+
Hemservice + stödtjänster
Sammanhållen hemvård (inkl. ÅHS)
Närståendevård
Dag-, sysselsättnings- eller Drop-in verksamhet
Sysselsättnings- koordinator/-handledare/-ledare
Hälsofrämjande hembesök (inkl. ÅHS)
Äldreomsorg på Distans
Pensionärslägh/serviceboende för äldre
Dagverksamhet demens
Familjevård för äldre
Hemservice Dygnet runt/nattjour
Fysioterapeut för äldreomsorgen
Hemrehabilitering (ergo-/fysioterapi)
Utvärderingsteam
Äldreinriktade infomässor/tillfällen
Besökshundsteamverksamhet till äldrehus

Socialservice/stödtjänster för hemmaboende 75+
Hemservice + stödtjänster
Sammanhållen hemvård (inkl. ÅHS)
Närståendevård
Dagverksamhet demens
Äldreomsorg på Distans
Hälsofrämjande hembesök (inkl. ÅHS)
Familjevård för äldre
Dag-, sysselsättnings- eller Drop-in verksamhet
Sysselsättnings- koordinator/-handledare/-ledare
Hemservice Dygnet runt/nattjour
Pensionärslägh/serviceboende för äldre
Fysioterapeut för äldreomsorgen
Hemrehabilitering (ergo-/fysioterapi)
Utvärderingsteam
Äldreinriktade infomässor/tillfällen
Besökshundsteamverksamhet till äldrehus

Lumparland

Hemmaboende 75 + per 31.12.2017 77,40 %
77,40 %

Hammarland

Hemmaboende 75 + per 31.12.2017 81,90 %
Påverkan av plan för ESB/Institutionsvård 76,80 % ↓

Jomala

Hemmaboende 75 + per 31.12.2017 90,10 %
Påverkan av plan för ESB/Institutionsvård 90,10 %

Socialservice/stödtjänster för hemmaboende 75+
Hemservice + stödtjänster
Sammanhållen hemvård (inkl. ÅHS)
Närståendevård
Hälsofrämjande hembesök (inkl. ÅHS)
Äldreomsorg på Distans
Dag-, sysselsättnings- eller Drop-in verksamhet
Dagverksamhet demens
Familjevård för äldre
Sysselsättnings- koordinator/-handledare/-ledare
Hemservice Dygnet runt/nattjour
Pensionärslägh/serviceboende för äldre
Hemrehabilitering (ergo-/fysioterapi)
Utvärderingsteam
Äldreinriktade infomässor/tillfällen
Fysioterapeut för äldreomsorgen
Besökshundsteamverksamhet till äldrehus

Socialservice/stödtjänster för hemmaboende 75+
Hemservice + stödtjänster
Närståendevård
Dagverksamhet demens
Hälsofrämjande hembesök (inkl. ÅHS)
Dag-, sysselsättnings- eller Drop-in verksamhet
Sysselsättnings- koordinator/-handledare/-ledare
Pensionärslägh/serviceboende för äldre
Familjevård för äldre
Hemservice Dygnet runt/nattjour
Sammanhållen hemvård (inkl. ÅHS)
Äldreomsorg på Distans
Utvärderingsteam
Fysioterapeut för äldreomsorgen
Äldreinriktade infomässor/tillfällen
Hemrehabilitering (ergo-/fysioterapi)
Besökshundsteamverksamhet till äldrehus

Socialservice/stödtjänster för hemmaboende 75+
Hemservice + stödtjänster
Hemservice Dygnet runt/nattjour
Sammanhållen hemvård (inkl. ÅHS)
Närståendevård
Dagverksamhet demens
Hälsofrämjande hembesök (inkl. ÅHS)
Äldreomsorg på Distans
Pensionärslägh/serviceboende för äldre
Familjevård för äldre
Dag-, sysselsättnings- eller Drop-in verksamhet
Sysselsättnings- koordinator/-handledare/-ledare
Utvärderingsteam
Fysioterapeut för äldreomsorgen
Äldreinriktade infomässor/tillfällen
Hemrehabilitering (ergo-/fysioterapi)
Besökshundsteamverksamhet till äldrehus

Kökar

Hemmaboende 75 + per 31.12.2017 66,70 %
66,70 %

Socialservice/stödtjänster för hemmaboende 75+
Hemservice + stödtjänster
Sammanhållen hemvård (inkl. ÅHS)
Närståendevård
Hälsofrämjande hembesök (inkl. ÅHS)
Pensionärslägh/serviceboende för äldre
Familjevård för äldre
Dag-, sysselsättnings- eller Drop-in verksamhet
Dagverksamhet demens
Hemservice Dygnet runt/nattjour
Äldreomsorg på Distans
Sysselsättnings- kooordinator/-handledare/-ledare
Hemrehabilitering (ergo-/fysioterapi)
Utvärderingsteam
Äldreinriktade infomässor/tillfällen
Fysioterapeut för äldreomsorgen
Besökshundsteamverksamhet till äldrehus

Brändö

Hemmaboende 75 + per 31.12.2017 75,80 %
75,80 %

Socialservice/stödtjänster för hemmaboende 75+
Hemservice + stödtjänster
Sammanhållen hemvård (inkl. ÅHS)
Närståendevård
Hälsofrämjande hembesök (inkl. ÅHS)
Pensionärslägh/serviceboende för äldre
Besökshundsteamverksamhet till äldrehus
Dag-, sysselsättnings- eller Drop-in verksamhet
Dagverksamhet demens
Familjevård för äldre
Hemservice Dygnet runt/nattjour
Äldreomsorg på Distans
Sysselsättnings- kooordinator/-handledare/-ledare
Hemrehabilitering (ergo-/fysioterapi)
Utvärderingsteam
Äldreinriktade infomässor/tillfällen
Fysioterapeut för äldreomsorgen

Föglö

Hemmaboende 75 + per 31.12.2017 76,30 %
76,30 %

Socialservice/stödtjänster för hemmaboende 75+
Hemservice + stödtjänster
Sammanhållen hemvård (inkl. ÅHS)
Närståendevård
Hälsofrämjande hembesök (inkl. ÅHS)
Pensionärslägh/serviceboende för äldre
Dag-, sysselsättnings- eller Drop-in verksamhet
Dagverksamhet demens
Familjevård för äldre
Hemservice Dygnet runt/nattjour
Äldreomsorg på Distans
Sysselsättnings- kooordinator/-handledare/-ledare
Hemrehabilitering (ergo-/fysioterapi)
Utvärderingsteam
Äldreinriktade infomässor/tillfällen
Fysioterapeut för äldreomsorgen
Besökshundsteamverksamhet till äldrehus

Kumlinge

Hemmaboende 75 + per 31.12.2017 74,10 %
74,10 %

Socialservice/stödtjänster för hemmaboende 75+
Hemservice + stödtjänster
Sammanhållen hemvård (inkl. ÅHS)
Närståendevård
Hälsofrämjande hembesök (inkl. ÅHS)
Dag-, sysselsättnings- eller Drop-in verksamhet
Hemservice Dygnet runt/nattjour
Dagverksamhet demens
Familjevård för äldre
Pensionärslägh/serviceboende för äldre
Äldreomsorg på Distans
Sysselsättnings- kooordinator/-handledare/-ledare
Hemrehabilitering (ergo-/fysioterapi)
Utvärderingsteam
Äldreinriktade infomässor/tillfällen
Fysioterapeut för äldreomsorgen
Besökshundsteamverksamhet till äldrehus

Sottunga

Hemmaboende 75 + per 31.12.2017 87,50 %
87,50 %

Socialservice/stödtjänster för hemmaboende 75+
Hemservice + stödtjänster
Sammanhållen hemvård (inkl. ÅHS)
Närståendevård
Hälsofrämjande hembesök (inkl. ÅHS)
Familjevård för äldre
Hemservice Dygnet runt/nattjour
Dag-, sysselsättnings- eller Drop-in verksamhet
Dagverksamhet demens
Pensionärslägh/serviceboende för äldre
Äldreomsorg på Distans
Sysselsättnings- kooordinator/-handledare/-ledare
Hemrehabilitering (ergo-/fysioterapi)
Utvärderingsteam
Äldreinriktade infomässor/tillfällen
Fysioterapeut för äldreomsorgen
Besökshundsteamverksamhet till äldrehus

Mariehamn

Hemmaboende 75 + per 31.12.2017 87,00 %
87,00 %

Socialservice/stödtjänster för hemmaboende 75+
Hemservice + stödtjänster
Hemservice Dygnet runt/nattjour
Sammanhållen hemvård (inkl. ÅHS)
Närståendevård
Dagverksamhet demens
Hälsofrämjande hembesök (inkl. ÅHS)
Äldreomsorg på Distans
Pensionärslägh/serviceboende för äldre
Dag-, sysselsättnings- eller Drop-in verksamhet
Sysselsättnings- kooordinator/-handledare/-ledare
Fysioterapeut för äldreomsorgen
Utvärderingsteam
Äldreinriktade infomässor/tillfällen
Hemrehabilitering (ergo-/fysioterapi)
Familjevård för äldre
Besökshundsteamverksamhet till äldrehus

Geta

Hemmaboende 75 + per 31.12.2017 81,70 %
81,70 %

Socialservice/stödtjänster för hemmaboende 75+
Hemservice + stödtjänster
Sammanhållen hemvård (inkl. ÅHS)
Närståendevård
Hälsofrämjande hembesök (inkl. ÅHS)
Pensionärslägh/serviceboende för äldre
Äldreomsorg på Distans
Familjevård för äldre
Dag-, sysselsättnings- eller Drop-in verksamhet
Dagverksamhet demens
Hemservice Dygnet runt/nattjour
Sysselsättnings- koordinator/-handledare/-ledare
Hemrehabilitering (ergo-/fysioterapi)
Utvärderingsteam
Äldreinriktade infomässor/tillfällen
Fysioterapeut för äldreomsorgen
Besökshundsteamverksamhet till äldrehus

Saltvik

Hemmaboende 75 + per 31.12.2017 86,40 %
Påverkan av plan för ESB/Institutionsvård 81,80 % ↓

Socialservice/stödtjänster för hemmaboende 75+
Hemservice + stödtjänster
Sammanhållen hemvård (inkl. ÅHS)
Närståendevård
Hälsofrämjande hembesök (inkl. ÅHS)
Pensionärslägh/serviceboende för äldre
Dag-, sysselsättnings- eller Drop-in verksamhet
Dagverksamhet demens
Sysselsättnings- koordinator/-handledare/-ledare
Familjevård för äldre
Fysioterapeut för äldreomsorgen
Äldreomsorg på Distans
Hemservice Dygnet runt/nattjour
Hemrehabilitering (ergo-/fysioterapi)
Utvärderingsteam
Äldreinriktade infomässor/tillfällen
Besökshundsteamverksamhet till äldrehus

Vårdö

Hemmaboende 75 + per 31.12.2017 72,00 %
72,00 %

Socialservice/stödtjänster för hemmaboende 75+
Hemservice + stödtjänster
Sammanhållen hemvård (inkl. ÅHS)
Närståendevård
Hälsofrämjande hembesök (inkl. ÅHS)
Dag-, sysselsättnings- eller Drop-in verksamhet
Familjevård för äldre
Pensionärslägh/serviceboende för äldre
Äldreomsorg på Distans
Dagverksamhet demens
Hemservice Dygnet runt/nattjour
Sysselsättnings- koordinator/-handledare/-ledare
Hemrehabilitering (ergo-/fysioterapi)
Utvärderingsteam
Äldreinriktade infomässor/tillfällen
Fysioterapeut för äldreomsorgen
Besökshundsteamverksamhet till äldrehus

Finström

Hemmaboende 75 + per 31.12.2017 90,80 %
90,80 %

Socialservice/stödtjänster för hemmaboende 75+
Hemservice + stödtjänster
Sammanhållen hemvård (inkl. ÅHS)
Närståendevård
Hälsofrämjande hembesök (inkl. ÅHS)
Pensionärslägh/serviceboende för äldre
Dag-, sysselsättnings- eller Drop-in verksamhet
Dagverksamhet demens
Sysselsättnings- koordinator/-handledare/-ledare
Hemservice Dygnet runt/nattjour
Familjevård för äldre
Äldreomsorg på Distans
Fysioterapeut för äldreomsorgen
Hemrehabilitering (ergo-/fysioterapi)
Utvärderingsteam
Äldreinriktade infomässor/tillfällen
Besökshundsteamverksamhet till äldrehus

Sund

Hemmaboende 75 + per 31.12.2017 71,00 %
71,00 %

Socialservice/stödtjänster för hemmaboende 75+
Hemservice + stödtjänster
Sammanhållen hemvård (inkl. ÅHS)
Närståendevård
Hälsofrämjande hembesök (inkl. ÅHS)
Dag-, sysselsättnings- eller Drop-in verksamhet
Dagverksamhet demens
Hemservice Dygnet runt/nattjour
Äldreomsorg på Distans
Familjevård för äldre
Pensionärslägh/serviceboende för äldre
Fysioterapeut för äldreomsorgen
Sysselsättnings- koordinator/-handledare/-ledare
Hemrehabilitering (ergo-/fysioterapi)
Utvärderingsteam
Äldreinriktade infomässor/tillfällen
Besökshundsteamverksamhet till äldrehus

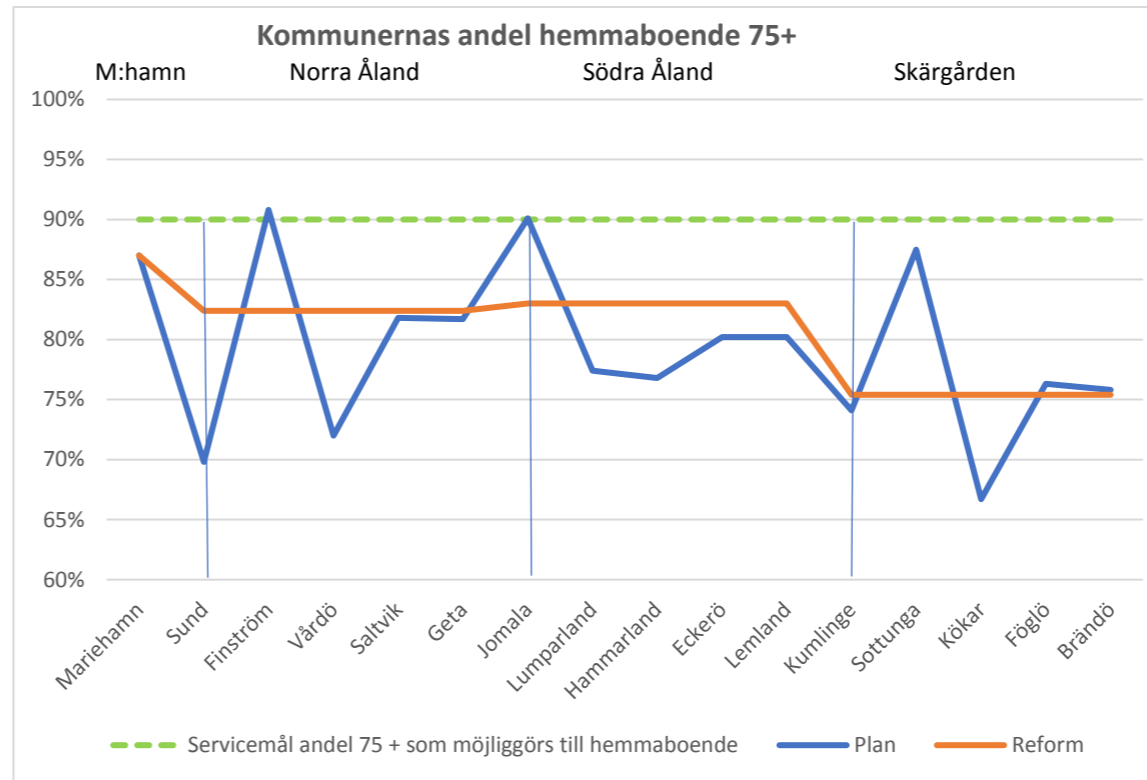
Hemmaboende	Servicemål	Plan	Reform
Mariehamn	90,0 %	87,0 %	87,0 %
Sund	90,0 %	69,8 %	82,4 %
Finström	90,0 %	90,8 %	82,4 %
Vårdö	90,0 %	72,0 %	82,4 %
Saltvik	90,0 %	81,8 %	82,4 %
Geta	90,0 %	81,7 %	82,4 %
Jomala	90,0 %	90,1 %	83,0 %
Lumparland	90,0 %	77,4 %	83,0 %
Hammarland	90,0 %	76,8 %	83,0 %
Eckerö	90,0 %	80,2 %	83,0 %
Lemland	90,0 %	80,2 %	83,0 %
Kumlinge	90,0 %	74,1 %	75,4 %
Sottunga	90,0 %	87,5 %	75,4 %
Kökar	90,0 %	66,7 %	75,4 %
Föglö	90,0 %	76,3 %	75,4 %
Brändö	90,0 %	75,8 %	75,4 %

Mariehamn	90,0 %		87,0 %
Norra Åland	90,0 %		87,0 %
Skärgården	90,0 %		75,4 %
Södra Åland	90,0 %		83,0 %

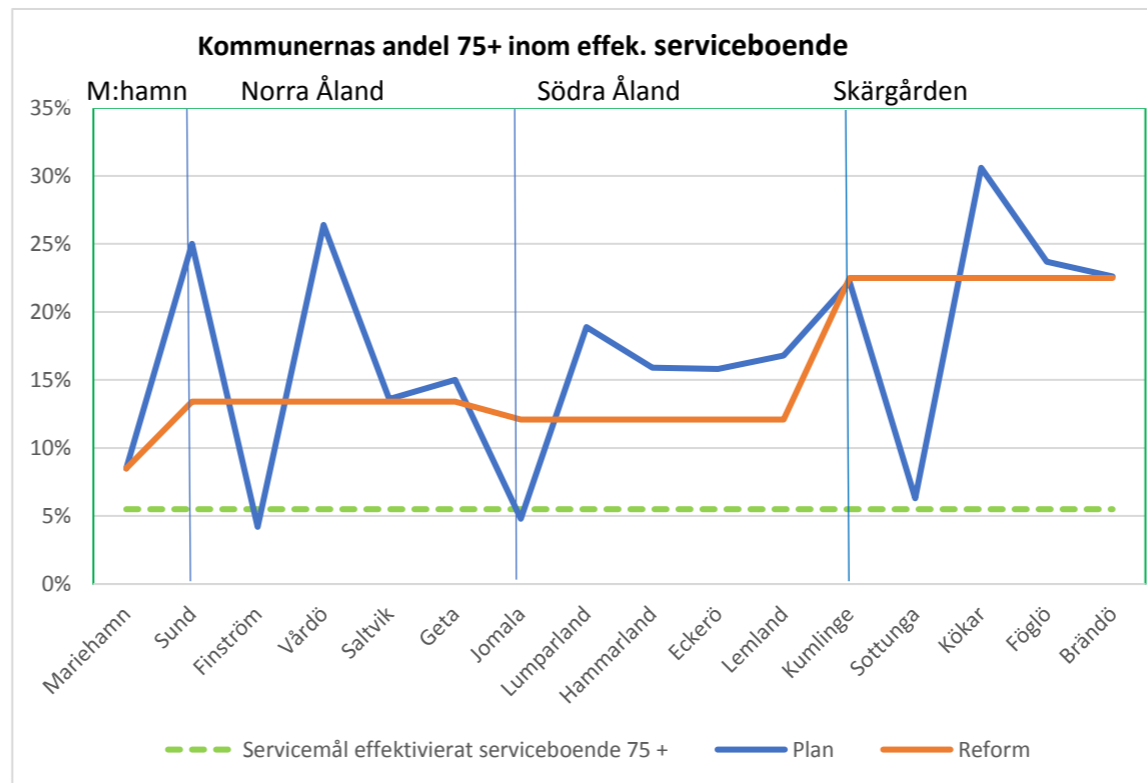
ESB	Servicemål	Plan	Reform
Mariehamn	5,5 %	8,5 %	8,5 %
Sund	5,5 %	25,0 %	13,4 %
Finström	5,5 %	4,2 %	13,4 %
Vårdö	5,5 %	26,4 %	13,4 %
Saltvik	5,5 %	13,6 %	13,4 %
Geta	5,5 %	15,0 %	13,4 %
Jomala	5,5 %	4,8 %	12,1 %
Lumparland	5,5 %	18,9 %	12,1 %
Hammarland	5,5 %	15,9 %	12,1 %
Eckerö	5,5 %	15,8 %	12,1 %
Lemland	5,5 %	16,8 %	12,1 %
Kumlinge	5,5 %	22,2 %	22,5 %
Sottunga	5,5 %	6,3 %	22,5 %
Kökar	5,5 %	30,6 %	22,5 %
Föglö	5,5 %	23,7 %	22,5 %
Brändö	5,5 %	22,6 %	22,5 %

Mariehamn	5,5 %		8,5 %
Norra Åland	5,5 %		13,4 %
Skärgården	5,5 %		22,5 %
Södra Åland	5,5 %		12,1 %

Tabell A, B och C jämför hur kommunernas planer förhåller sig till uppsatta servicemål och den planerade kommunstrukturreformen

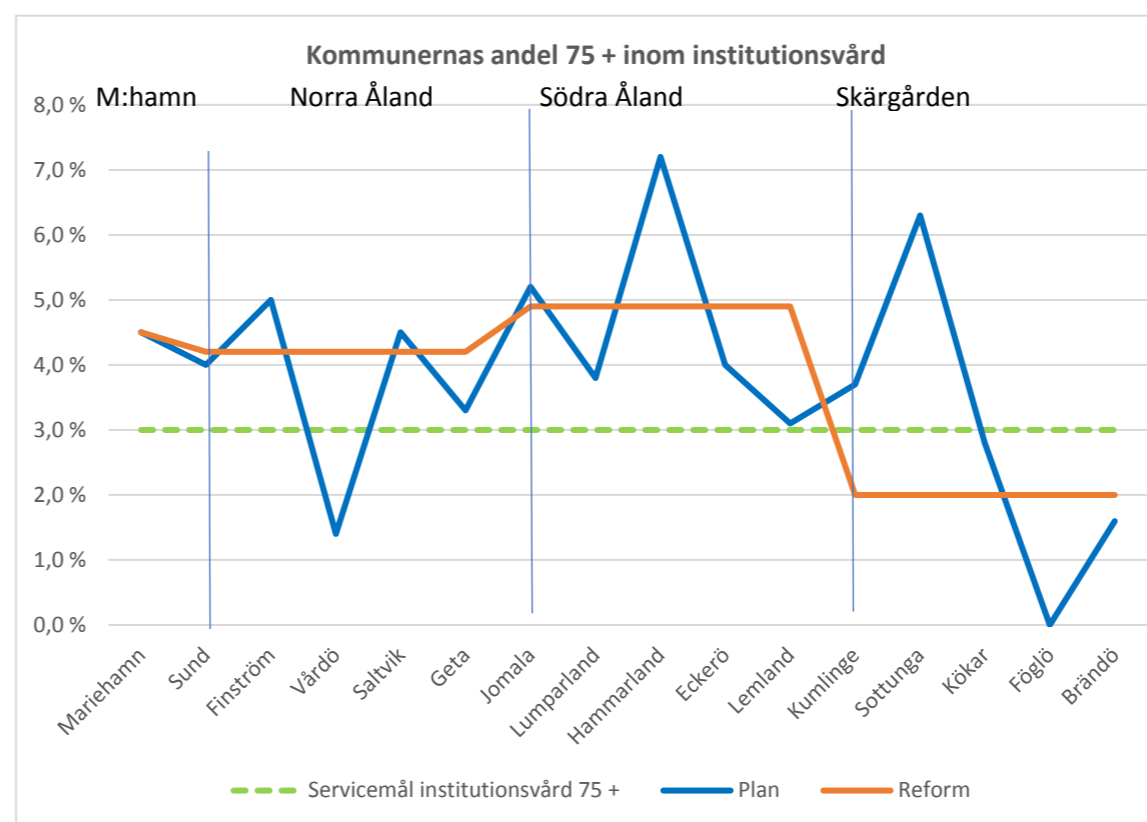
Tabell A.

Tabell B.

Institutionsvård	Servicemål	Plan	Reform
Mariehamn	3,0 %	4,5 %	4,5 %
Sund	3,0 %	4,0 %	4,2 %
Finström	3,0 %	5,0 %	4,2 %
Vårdö	3,0 %	1,4 %	4,2 %
Saltvik	3,0 %	4,5 %	4,2 %
Geta	3,0 %	3,3 %	4,2 %
Jomala	3,0 %	5,2 %	4,9 %
Lumparland	3,0 %	3,8 %	4,9 %
Hammarland	3,0 %	7,2 %	4,9 %
Eckerö	3,0 %	4,0 %	4,9 %
Lemland	3,0 %	3,1 %	4,9 %
Kumlinge	3,0 %	3,7 %	2,0 %
Sottunga	3,0 %	6,3 %	2,0 %
Kökar	3,0 %	2,8 %	2,0 %
Föglö	3,0 %	0,0 %	2,0 %
Brändö	3,0 %	1,6 %	2,0 %

Mariehamn	3,0 %		4,5 %
Norra Åland	3,0 %		4,2 %
Skärgården	3,0 %		2,0 %
Södra Åland	3,0 %		4,9 %

Tabell C.